

A tömbházak, nagyobb társasházak megjelenése a kelet-európai térségben egyértelműen a kommunizmushoz köthető – az iparosítással együtt járó nagy lakosságmozgás egyenes következménye volt az, hogy a felduzzasztott lakosságszámú városokban megjelentek a több tíz családot is magukba fogadó emeletes társasházak.

Balázs Ferenc fényképész [Facebook-oldalán](#) több olyan színes diafilmről beszkenelt fénykép van, ami a hatvanas-hetvenes években készült Székelyudvarhelyen – többek között olyanok is, amelyek az akkori városkép-változásokat, tehát az épülő lakótelepeket mutatják. Cikkünkhöz ezekből a képekből válogattunk.

Ez alól Székelyudvarhely sem volt kivétel, az ötvenes években berendezkedett új rendszer megkezdte az iparosítást, a régi kisipari létesítményeket államosították, létrejöttek a nagyobb szövetkezetek, ipari társulások, ehhez pedig munkaerő kellett. Megkezdődött a munkaerő betelepítése, ami városunk esetében némileg eltért a környékbeli, hasonló méretű vagy nagyobb magyar városok (Marosvásárhely, Csíkszereda, Sepiszentgyörgy) „feltöltésétől”, hogy ide nem távoli vidékekről telepítették be a román anyanyelvű munkásokat, hanem **a környező települések, falvak, községek főleg fiatalsága költözött Udvarhelyre**

. Ekkoriban több új városrész és utca, illetve [utcanév is keletkezett.](#)

Az első tömbházak a Művelődési Ház közelében, a régi labdarúgópálya mellett (ez a mai sportcsarnok helyén volt) épültek a hatvanas évek legelején – ezek voltak az ún. „fás blokkok”, mert központi fűtés ezekben még nem volt, a lakók egészen a kilencvenes évekig fával fűtöttek, a fásszínekből mára már garázsok lettek. A kép közepén a Vánky-ház van, jobb szélén az ortodox lelkeszi hivatal, vele szemben az 1-es számú általános Iskola, ami ma Tompa László nevét viseli, körülötte pedig az első tömbházak.

1965 körül épültek a Bethlen Gábor utcai tömbházak, ezek a mai, új kórházzal szemben, a [villanytelep](#)

közelében sorakoztak fel. Ezen a részen egykor piactér volt, a városi piac is a tömbházak épülése után került a mostani helyére. Ezt követően a Nagy-Küküllő partján épültek meg a négyemeletes tömbházak, majd a hatvanas évek végén, a

[kórház régi főépülete](#)

mellett bújtak ki új blokkok, ez lett a mai Kalonda- és Cekend-bejárat, vagyis a Kórház-negyed.

A Küküllő partján épültek meg az első „toronyblokkok” a hetvenes évek elején, vagyis az első tízemeletesek – ezen a felvételen még nincsen kész az egyik nagy tömbház, a fotó az egyik épülő blokk tetejét, illetve az egykori [Kő- és Agyagipari Szakközépiskolát](#) mutatja (ma a Palló Imre Művészeti Szakközépiskola egyik épülete). Egykor a városnak ezen a részén laktak a cigányzenészek, pl.

[a Kónya család](#)

, akkoriban Dankó Pista utcának hívták a folyó partján álló „zenésznegyedet”.

A belvárosi református temető és a Szent János utca közötti területre a hetvenes években épült fel a Tábor-lakótelep. A tömbházak fokozatosan épültek a központtól kifelé, a mező irányába – ezen a felvételen látszik még egy emelődarú, illetve az, hogy csak a Béke utca néhány négyemeletes tömbháza áll, a tízeemeletesek még nincsenek felépítve.

Miután megépültek a Béke utcai és Függetlenség sugárúti négyemeletesek, következtek a Tábor-lakótelep nagy blokkjai, a hat tízeemeletes. A hetvenes évek közepén az ilyen tömbház-típus volt a szetenderd, akkoriban mind ilyeneket építettek országszerte – ezt úgy kell elképzelni, mint ma az ANL-s lakásokat, hogy kisebb változtatásokkal nagyjából hasonló szerkezetűek az építmények. A Tábori tízeemeletesek szakasztott másaiból Csíkba és Sepsiszentgyörgyre is felhúztak néhányat, hozzáink legközelebb ott vannak. Ez a kép már az egyik épülő tízeemeletesről készült, jól látszanak a Béke utca és a Virradat bejárat legbelső

tömbházai.

A hetvenes években épült a lakótelepi iskola is, ami akkor a 2-es számú általános iskola volt, ma Orbán Balázs nevét viseli. Ez a kép az iskola bejáratánál készült, a Függetlenség sugárút már lakott, de a tömbházak közötti fák még nem nőhettek nagyra.

A hetvenes évek végére, a nyolcvanas évek elejére már akkora volt a lakosság száma (kb. negyven ezresre duzzasztották a várost), hogy muszáj volt új lakótelepeket létrehozni – ekkor fogtak neki a város legnagyobb blokkrengetegének megépítéséhez. A Bethlen-lakótelepet a nyolcvanas évek elejétől egészen a rendszerváltásig építették, a legkeletebbre eső tömbházak (Lakatosok utcája, illetve a Győzelem utca felső része) csak 1989-1990-ben váltak lakhatóvá. A kommunizmus utolsó napjait félkész, még nem lakható állapotban érték meg a II. Rákóczi Ferenc utcai (a [volt mozi épületének](#) környékén álló) tömbházak.

A kilencvenes évek zűrzavara nem igazán tette lehetővé, hogy új tömbházak épüljenek a város területén, a Csereháton felépült új, ifjúsági lakásoknak két „hulláma” volt – az elsőket 2003-ban, a második „rendet”, az újabb tömbházakat 2010-ben adta át az önkormányzat a lakóknak, idén pedig a szociális lakások is elkészültek ugyanott.

Székelyudvarhely „blokk története” egyelőre nem íródik tovább, hiszen olyan tervek nincsenek, amik arról szólnának, hogy újabb tömbházak épülnének a város területén. De amik megvannak, [azok sokáig élnek](#), igaz, hogy [néha baj van velük](#).